

[itobiad], 2021, 10 (2): 1327-1347

<p>Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama</p> <p>The Impact of Globalization on Economic Growth: An Application for E7 Countries</p> <p>Video Link: https://youtu.be/aD6cTdpdrTs</p>	
<p>Serap ÜRÜT SAYGIN</p> <p>Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü Asst. Prof. Dr., Aksaray University, FEAS, Department of Public Finance serap_urut@hotmail.com Orcid ID: 0000-0002-5098-375X</p>	

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type	: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received	: 04.01.2021
Kabul Tarihi / Accepted	: 09.04.2021
Yayın Tarihi / Published	: 03.06.2021
Yayın Sezonu	: Nisan-Mayıs-Haziran
Pub Date Season	: April-May-June

Atıf/Cite as: Ürut Saygın, S . (2020). Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (2) , 1327-1347 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/62559/853659>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

Öz

Uluslararası alanda, farklı şekillerde ortaya çıkan hareket serbestisi ülkelerin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Günümüzde emeğin ve sermayenin daha rahat dolaşabilmesi söz konusudur. Üretim faktörlerinin serbestçe dolaşımının yanı sıra ülkeler arasında finansal bütünleşmelerin de ortaya çıkışı ülkelerin refah düzeylerini yükseltme süreçlerinde önemli bir adım olarak ifade edilmektedir. Ayrıca sermayenin dolaşımı ile beraber teknolojinin de yayılımının artması da oldukça önemli bir noktadır. İşte bahsedilen tüm bu gelişmelerin özeti olarak ifade edilebilen küreselleşme kavramı üzerinde çeşitli incelemelerin yapılması da kaçınılmaz olmaktadır. Ekonomilerin serbestleşme süreci ile ortaya çıkan küreselleşme hareketlerinin ülke ekonomilerine pozitif katkı sağlaması beklenmektedir. İşte bu noktada, çalışmanın amacı da, E7 ülkeleri bağlamında küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin ampirik olarak analiz edilmesidir. Çalışma dönemi olarak 1990-2018 yılları arası dönem seçilmiştir. Küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi genel, ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme şeklinde dört farklı endeks yardımı ile incelenmiştir. Çalışmanın ampirik kısmında, genel, ekonomik, sosyal ve politik küreselleşmenin etkilerini saptayabilmek için farklı modeller kurulmuştur. Breusch-Pagan LM testi ve Hausman testi kullanılarak model seçimi yapılmıştır. Modellerde değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı tespiti için çeşitli testlere başvurulmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için sabit ve rassal etkili modeller çerçevesinde panel veri analizi uygulanmıştır. Modellerdeki varsayımları sağlayabilmek için ise, Driscoll-Kraay dirençli tahmincisi kullanılmıştır. Analiz sonucunda, genel küreselleşme endeksinin büyüme üzerindeki etkisi pozitif bulunmuştur. Genel küreselleşmedeki bir birimlik artışın ekonomik büyümeyi 0.03 birim arttırdığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde ekonomik ve politik küreselleşmenin de büyümeye pozitif katkı yaptığı saptanmıştır. Ekonomik küreselleşme ve politik küreselleşmedeki bir birimlik değişiminin ekonomik büyümeyi sırasıyla 0.03 ve 0.04 birim arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal küreselleşmenin ise ekonomi büyüme üzerine etkisi ise istatistiki olarak anlamsız bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Ekonomik Büyüme, E7, Panel Veri Analizi, KOF Endeksi.

The Impact of Globalization on Economic Growth: An Application for E7 Countries

Abstract

Freedom of movement, emerging in different ways in the international arena, is important for the development of countries. Today, it is possible to travel for labor and capital more easily. Besides the free movement of production factors, the emergence of financial integration between countries is expressed as an important step in the processes of increasing the welfare of countries. Additionally, the increase in the diffusion of technology together with the free movement of capital is a very important point. It is inevitable to make various studies on the concept of globalization, which can be expressed as a summary of all these developments mentioned. The globalization movements emerging with the liberalization process of economies are expected to contribute positively to the economies of the country. At this point, the aim of the study is to analyze empirically the effect of globalization on economic growth in the context of E7 countries. The period between 1990-2018 has been chosen as the study period. The effect of globalization on economic growth has been analyzed with the help of four different indices: general, economic, social, and political globalization. In the empirical part of the study, different models have been established in order to determine the effects of general, economic, social and political globalization. Model selection was made by using the Breusch-Pagan LM test and Hausman test. Various tests have been used to determine the variance, autocorrelation, and cross-section dependency of the models. In order to determine the relationship between variables, panel data analysis was applied within the framework of fixed and random effect models. Driscoll-Kraay resistant estimator was used to provide assumptions in the models. As a result of the analysis, the effect of the general globalization index on growth was found to be positive. It has been determined that one unit of increase in general globalization increases economic growth by 0.03 units. Likewise, it has been determined that economic and political globalization contributed positively to growth. It is concluded that one unit of change in economic globalization and political globalization increases economic growth respectively by 0.03 and 0.04 units. On the other hand, the effect of social globalization on economic growth was found to be statistically insignificant.

Keywords: Globalization, Economic Growth, E7, Panel Data Analysis, KOF Index.

Giriş

Ekonomik, politik ve sosyal anlamda ifade edilen küreselleşme kavramı, genellikle ulus ötesi hareketleri tanımlamak için kullanılmaktadır. 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ekonomi literatüründe üzerinde oldukça çok tartışılan bir konu olan küreselleşme, 1980'lerden itibaren önemini gittikçe arttırmıştır. Bu dönemde, gerek iletişim gerekse de ulaşım alanında ortaya çıkan teknolojik gelişmeler küreselleşmenin temel nedeni olarak gösterilmektedir. Küreselleşme ile birlikte dünyada bir dönüşüm süreci söz konusu olmuştur. Yaşanan bu dönüşüm neticesinde, ülkeler birbirine daha fazla yakınlaşmaya başlamıştır. Küreselleşme kavramı üzerine farklı tanımlar yapılmaktadır. Temel bir ifadeyle küreselleşme, dünyanın değişik coğrafyalarında yaşamını sürdüren insan, toplum ve ülkeler arasındaki ilişkilerin gittikçe ilerlemesidir. Bu ilişkilere ilişkin süreç geliştikçe ülkelerin birbirine bağımlılık seviyelerinin de artacağı öngörülmektedir (Bayar, 2008, s.25). Küreselleşme kavramı ile temelde kastedilen uluslararası mal ve sermaye akışlarıdır. Bunun yanı sıra fikirlerin, kültürlerin ve teknolojinin ülke sınırları dışına yayılımı ile de küreselleşmenin birçok boyuta sahip olduğu ortaya koyulmaktadır (Altın vd. 2018, s. 121). Ekonomik, politik ve sosyal boyutları ile tartışılan küreselleşme hem sanayileşmiş hem de sanayileşme yolunda olan ülkeleri etkileyen önemli bir süreç olarak da ifade edilmektedir. Klasik iktisadi görüşün temel felsefesi olan ekonominin "görünmez el" ilkesiyle hareket etmesi gerektiği fikri, küreselleşmenin de ana prensibidir. Bu nedenle, 1980'lerden itibaren dünyada ön plana çıkan serbest piyasa mekanizmasına dayalı ekonomik sistem, küreselleşme sürecinin gelişmesine altyapı sağlamıştır. Serbest piyasa mekanizmasının işleyişi ile birlikte, mal, hizmet ve sermayenin dolaşımı kolaylaşmış ve küreselleşme süreci hız kazanmıştır (Bakan & Kocağ, 2012, s. 284).

Ekonomik küreselleşme, sınır ötesi mal ve hizmet akışlarını, uluslararası sermaye akışlarını, gümrük tarifelerinde ve ticaret engellerinde azalmayı, göçü ve teknolojinin sınırların ötesine yayılmasını ve bilgiyi içermektedir (Samimi & Jenatabadi, 2014). Ekonomik küreselleşme ile birlikte dünyada sosyal ve politik dönüşümlerin yaşanması da söz konusudur. Giddens (2009, s. 161) sosyal küreselleşmeyi "*yerel oluşumların kilometrelerce uzaklıktaki olaylarca şekillendirilmesi ya da tersi biçimde, uzak yerellikleri birbirine bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması*" biçiminde ifade etmektedir. Politik küreselleşme ise ulus devletin, ülkesi üzerinde var olan hâkimiyet sağlama yetisinin zayıflaması ile kendini göstermektedir. Bu çerçevede, ulus üstü kuruluşların öne çıkması ile birlikte demokrasi, insan hakları ve özgürlükler bağlamında çeşitli mekanizmaların oluştuğu ifade edilebilir (Aytekin, 2013, s. 126).

Küreselleşmenin, ülkelere olumlu ve olumsuz birtakım etkileri bulunmaktadır. Küreselleşmeye olumlu açıdan bakan neo-liberal yaklaşım serbest ticaretin sonucunda yaşanan ekonomik küreselleşme ile her ülkenin

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

bundan kazanç sağlayacağını öne sürmektedir. Sermayenin rahat dolaşımı ile birlikte ülkelerin küresel sermayeye erişim olanağının yükselmesi de küreselleşmenin avantajları arasında ifade edilmektedir. Özellikle yetersiz sermaye birikimine sahip olan gelişmekte olan ülkeler için önemli bir avantaj olarak görülen yabancı sermaye dolaşımı, 1980'lerden itibaren dünya ölçeğinde önemli bir miktara ulaşmıştır. Küreselleşme ile birlikte teknolojinin yayılımının hız kazanması da, bu noktada özellikle teknoloji geliştiremeyen ülkeler için önemli bir artıdır. Küreselleşmenin ekonomik etkilerinin yanında, sosyal ve politik etkileri de bulunmaktadır. Örneğin, bireyler için yeni fırsatların ortaya çıkması ve insan hakları konularının hassasiyet kazanması da bu etkilerin olumlu yönleri olarak görülmektedir. Küreselleşmeye olumsuz açıdan bakan yaklaşım ise küreselleşmenin gelişmekte olan ülkeler için dezavantaj yaratacağını iddia etmektedir. Küreselleşme ile birlikte ülkelerde bağımlılığın artması sonucu küresel istikrarsızlıkların ortaya çıkabilmesi söz konusudur. Yoksul ülkelerde emek piyasalarında eşitsizliklerin artması, gelir dağılımının bozulması, esnek döviz kurları karşısında ekonomik bağımsızlığın zayıflatılması, gelişmiş ülkelerin piyasalarda söz sahibi olması ve kültürel bütünlüğün kaybedilmesi küreselleşmenin negatif etkileri olarak ifade edilmektedir (Mutascu & Fleischer, 2011, s. 1691-1692).

Küreselleşme taraftarlarının öne sürdüğü en önemli avantajlardan biri olan ülkelerin refah düzeyinin yükselmesi argümanı bağlamında küreselleşme-ekonomik büyüme ilişkisi Şekil 1'deki gibi gösterilebilir.

Şekil 1: Küreselleşme ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki

Kaynak: Husain, 2000, s. 2.

Şekil 1 incelendiğinde, küreselleşme süreciyle artan emek, sermaye, mal hareketliliği ve teknolojinin yayılımı ile ekonomide üretim artışları ortaya çıkabileceği, dolayısıyla ekonomik büyümenin gerçekleşebileceği vurgusu yapılabilir.

Ülkeler açısından farklı öneme sahip bulunan küreselleşme kavramı çeşitli göstergelerle ifade edilmektedir. Bu endeksler arasında küreselleşmeyi ekonomik, sosyal ve politik açıdan da tanımlayarak ön plana çıkan gösterge Dreher (2006) tarafından geliştirilmiştir. Dreher (2006)'in geliştirdiği endeks küreselleşmenin farklı boyutlarıyla analiz edilmesine olanak vermesi ile analiz çalışmalarına avantaj sağlamaktadır. Küreselleşme endeksi (KOF) olarak ifade bulan endeks, İsviçre Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü tarafından yayınlanmaktadır. Tablo 1'de KOF küreselleşme endeksinde kullanılan değişkenler gösterilmektedir.

Tablo 1: KOF Küreselleşme Endeksinin Yapısı

Küreselleşme Endeksi (De Facto)	Oran	Küreselleşme Endeksi (De Jure)	Oran
Ekonomik Küreselleşme	33.3	Ekonomik Küreselleşme	33.3
	50.0		
<i>Ticari Küreselleşme</i>	38.8	<i>Ticari Küreselleşme</i>	50.0
Mal Ticareti	44.7	Ticari Regülasyonlar	26.8
Hizmet Ticareti	16.5	Ticari Vergiler	24.4
Ticari Partner Çeşitlendirmesi		Tarifeler	25.6
	50.0	Ticaret anlaşmaları	23.2
<i>Finansal Küreselleşme</i>	26.7	<i>Finansal Küreselleşme</i>	50.0
Doğrudan Yabancı Yatırım	16.5	Yatırım Kısıtlamaları	33.3
Portföy Yatırımları	27.6	Sermaye Hesabı Açıklığı	38.5
Uluslararası Borç	2.1	Uluslararası Yatırım Anlaşmaları	28.2
Uluslararası Rezerv	27.1		
Uluslararası Gelirler			
Sosyal Küreselleşme	33.3	Sosyal Küreselleşme	33.3
<i>Kişiler arası küreselleşme</i>	33.3	<i>Kişiler arası küreselleşme</i>	33.3
Uluslararası ses trafiği	20.8	Telefon Abonelikleri	39.9
Transferler	21.9	Seyahat Hürriyeti	32.7
Uluslararası Turizm	21.0	Uluslararası Havaalanları	27.4
Uluslararası Öğrenciler	19.1		
Göçmenlik	17.2		
<i>Bilginin küreselleşmesi</i>	33.3	<i>Bilginin küreselleşmesi</i>	33.3
İnternet Bant Genişliği	37.2	Televizyon Erişimi	36.8
Uluslararası Patentler	28.3	İnternet Erişimi	42.6
İleri teknoloji İhracatı	34.5	Basın Özgürlüğü	20.6
<i>Kültürün küreselleşmesi</i>	33.3	<i>Kültürün küreselleşmesi</i>	33.3
Kültürel Mal Ticareti	28.1	Cinsiyet Eşitliği	24.7
Uluslararası Markalar	9.7	Beşeri Sermaye	41.4
Kişisel hizmetlerde ticaret	24.6	Sivil Özgürlük	33.9
McDonalds Restoranları	21.6		
Ikea Mağazaları	16.0		
Politik Küreselleşme	33.3	Politik Küreselleşme	33.3
Elçilikler	36.5	Uluslararası Organizasyonlar	36.2
BM Barış Misyonları	25.7	Uluslararası Antlaşmalar	33.4
Uluslararası STK'lar	37.8	Yatırım Antlaşmaları Çeşitliliği	30.4

Kaynak: Gygli, S., Florian H., Niklas P. & Jan Egbert S. (2019). The KOF Globalisation Index – Revisited. *Review of International Organizations*, 14(3), 545.

1970 yılından günümüze neredeyse dünyadaki tüm ülkelerin küreselleşme düzeyi bu endeks ile ölçülmektedir. Endeks daha önce de ifade edildiği üzere, hem genel çerçevede hem de ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme biçiminde üç alt dalda küreselleşmenin boyutunu ülkeler

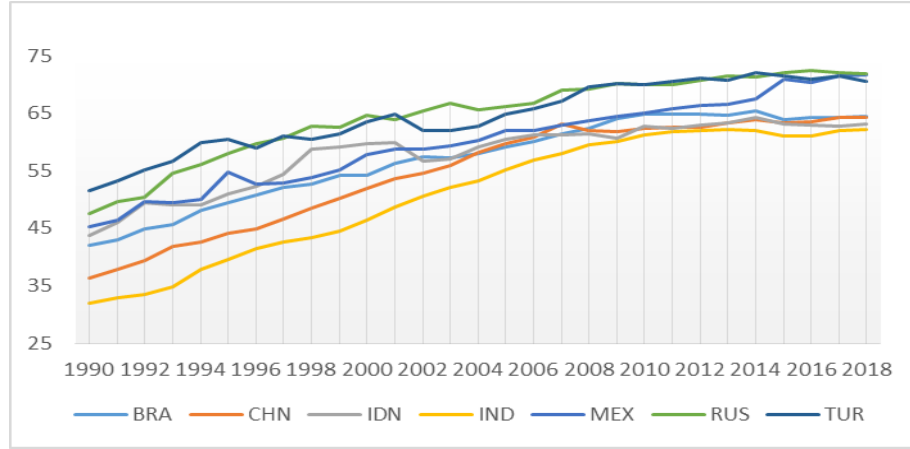

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

bazında göstermektedir. İsviçre Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü tarafından yayınlanan en son KOF endeksi, 1970'den 2018'e kadar olan dönemi içermektedir. 2018 yılı KOF endeksi 203 ülke için hesaplanmıştır. KOF endeksi, 1 ile 100 arasında bir değer ile gösterilmektedir. Endeks değerinin 100'e yaklaşması küreselleşme seviyesinin arttığını belirtmektedir. KOF genel küreselleşme endeksinde toplamda 43 değişken bulunmaktadır.

KOF Küreselleşme endeksi 2018 yılında revize edilmiştir. 2018 yılında yapılan revizyonda küreselleşmenin alt endekslerindeki değişkenler "De Facto" (fiili) ve "De Jure" (hukuki) olarak sınıflandırılmıştır. Uluslararası akımlar ve faaliyetleri "de facto" (fiili) küreselleşme ölçütleri iken, bu faaliyetleri ve akımları kolaylaştıran, besleyen koşullar ve politikalar ise "de jure" (hukuki) küreselleşme ölçütleri olarak ayrılmıştır (Gygli vd. 2019, s. 544). Tablo 1 incelendiğinde, her alt endeksin genel endeks içindeki ağırlığının birbirine eşit olduğu görülmektedir. KOF ekonomik küreselleşme endeksi, ticari ve finansal küreselleşme olarak iki farklı endeksten oluşmaktadır. KOF sosyal küreselleşme endeksi, bireylerarası küreselleşme, bilgi akışı küreselleşmesi ve kültürel küreselleşme olarak üç alt endeksten oluşmaktadır. KOF Küreselleşme genel endeksinin seyri, E7 ülkeleri (Brezilya, Çin, Endonezya, Hindistan, Meksika, Rusya ve Türkiye) için şekil 2'de verilmektedir.

Şekil 2: E7 Ülkelerinde KOF Küreselleşme Endeksi (Genel) 1990-2018

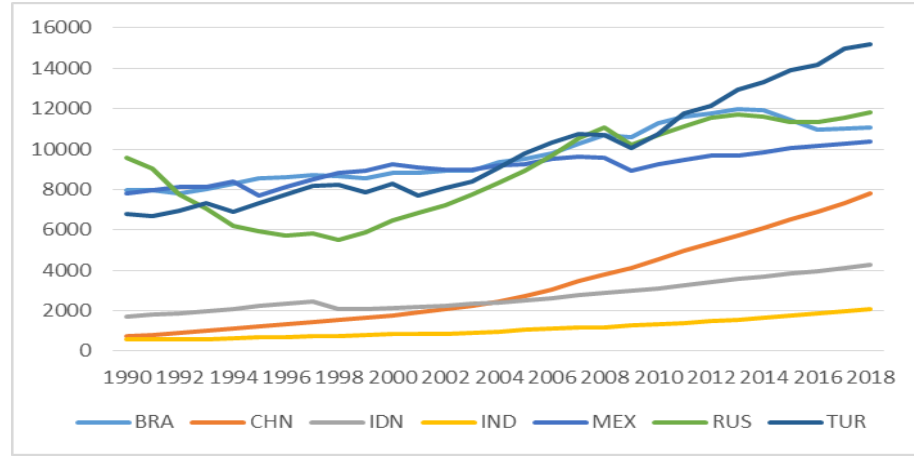
Not: BRA: Brezilya, CHN: Çin, IDN: Endonezya, IND: Hindistan, MEX: Meksika, RUS: Rusya ve TUR: Türkiye.

Şekil 2'de, E7 ülkeleri özelinde KOF Küreselleşme endeksi verileri incelendiğinde, küreselleşme seviyesinin 1990 yılından günümüze artış eğiliminde olduğu göze çarpmaktadır. Küreselleşme endeksi, 1990'larda 30-50 bandında iken 2018 yılında 60-70 düzeylerinde değer almıştır. Ancak dikkat çeken nokta artış eğiliminin 2008 küresel kriz sonrasında daha yatay bir seyir izler hale gelmesidir. Buradan da, ülkelerin kriz dönemi ve sonrasında daha içe dönük politikalar izlediği kanısına varılabilir.

Şekil 3'te, E7 ülkeleri için kişi başına düşen GSYH'daki (2010 sabit fiyatlarla) değişimler verilmektedir. Bu gösterge ekonomik büyümede refah ölçütü olarak ifade edilmektedir. Şekil 3 incelendiğinde, anılan ülkelerde 1990 yılından 2018 yılına kadar geçen dönemde kişi başına düşen GSYH'da artışlar yaşandığı görülmektedir. En fazla artışı gerçekleştiren ülke olan Çin'in kişi başına düşen GSYH değeri 1990 yılında yaklaşık olarak 730 \$ iken 2018 yılında yaklaşık olarak 8.000 \$ seviyesine ulaşmıştır. Hindistan, kişi başına düşen milli gelirini 1990 yılında 600 \$'dan 2018 yılında 2.000 \$'a yükseltmiştir. Diğer ülkelere bakılacak olursa yine aynı seyri görmek mümkündür. Kişi başına düşen GSYH'sı; Brezilya'nın 1990 yılında 8.000 \$'dan 2018 yılında 11.000 \$'a, Rusya'nın 9.500 \$'dan 12.000 \$'a, Meksika'nın 8.000 \$'dan 10.000 \$'a, Türkiye'nin 7000 \$'dan 15.000 \$'a ve Endonezya'nın 1700 \$'dan 4200 \$'a yükselmiştir (WDI, 2020).

Şekil 3: E7 Ülkelerinde Kişi Başına Düşen GSYH (2010 sabit fiyatlarla) 1990-2018

Not: BRA: Brezilya, CHN: Çin, IDN: Endonezya, IND: Hindistan, MEX: Meksika, RUS: Rusya ve TUR: Türkiye.

Bu çalışmada, küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin ampirik olarak analiz edilmesi amaçlanmıştır. 1990-2018 dönemini kapsayan ve E7 ülkelerinin ele alındığı analizde, genel küreselleşmenin yanı sıra ekonomik, politik ve sosyal küreselleşmenin ekonomik büyümeye etkisi de tespit edilmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında iktisat literatüründe konu ile ilgili çalışmalar gözden geçirilmiştir. Üçüncü kısımda veri ve çalışmanın modeli açıklanmıştır. Dördüncü kısımda ekonometrik analiz yöntemine değinilmiş ve beşinci kısımda elde edilen bulgular ortaya konmuştur. Çalışma, bulguların değerlendirildiği sonuç kısmı ile tamamlanmıştır.

Literatür İncelemesi

Ekonomi literatüründe ekonomik büyüme konusu, daima tartışılan, araştırılan ve analiz edilmeye çalışılan konuların başında gelmektedir.

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

Ekonomik büyümeyi etkileyen birçok faktör söz konusudur. Bu faktörlerden birisi olan küreselleşme olgusu için de, gerek ekonomik büyümeye etkisi gerekse de ekonomik büyüme ile aralarındaki nedensellik ilişkisi üzerine çalışmalar gittikçe artmaktadır. Bu ampirik çalışmalarda küreselleşme göstergesi olarak genellikle, ticari açıklık, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, ekonomik bütünleşmeler ve küreselleşme endeksleri kullanılmaktadır. 2006 yılında Dreher tarafından geliştirilen küreselleşme endeksi, alt endeksler çerçevesinde ekonomik, politik ve sosyal olarak küreselleşmenin etkilerini de sunması nedeniyle analizlerde küreselleşme göstergesi olarak sıklıkla kullanılır hale dönüşmüştür.

Yapılan çalışmaların birçoğunda, farklı dönemler için çeşitli yöntemlerle değişik ülke veya ülke gruplarında küreselleşme endeksleri ile ekonomik büyüme arasında pozitif ilişki belirlenmiştir. Bazı çalışmalarda ise bu etkinin sınırlı kaldığı veya negatif sonuçlarla karşılaşıldığı da tespit edilmiştir. KOF küreselleşme endeksini kullanarak ekonomik büyümeye etkisini araştıran bu çalışmalardan bazıları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2: Küreselleşme ve Ekonomik Büyüme İle İlgili Bazı Çalışmalar

Yazar	Ülke / Dönem	Yöntem	Sonuç
Dreher (2006)	123 ülke 1970-2000	EKK ve GMM	Küreselleşmenin ekonomik büyümeyi olumlu etkilediği saptanmıştır.
Chang & Lee (2010)	23 OECD ülkesi 1970-2006	Panel eş bütünleşme ve panel nedensellik testi	Ekonomik küreselleşme ve sosyal küreselleşmeden ekonomik büyümeye doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi belirlenmiştir.
Heshmati & Lee (2010)	61 GÜ ve GOÜ 1995-2001	Panel veri analizi	Ekonomik büyüme ile küreselleşme arasında pozitif bir ilişki belirlenmiştir.
Chang vd. (2011)	G7 ülkeleri 1970-2006	Panel eş bütünleşme ve panel nedensellik testi	Küreselleşme ve sosyal küreselleşmenin ekonomik büyümeyi pozitif etkilediğini tespit etmişlerdir.
Mutascu & Fleischer (2011)	Romanya 1972-2006	VAR modeli	Küreselleşmenin ekonomik büyümeyi arttırdığını bulmuşlardır.
Rao & Vadlamannati (2011)	21 Afrika ülkesi	Panel GMM ve EKK	Küreselleşmenin ekonomik büyümeyi olumlu etkilediği belirlenmiştir.
Gurgul & Lach (2014)	Geçiş ekonomileri (10 ülke) 1990-2009	Panel veri analizi	Ekonomik ve sosyal küreselleşmenin büyüme üzerinde pozitif etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Politik küreselleşmenin ise istatistiki olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Samimi & Jenatabadi (2014)	İslam İşbirliği Örgütü üyesi ülkeler 1980-2008	Panel GMM	Orta ve yüksek gelirli ülkelerde ekonomik küreselleşmenin büyümeyi olumlu yönde etkilediği ancak düşük gelirli ülkelerde bu durumun tespit edilemediği sonucuna ulaşılmıştır.
Ying vd. (2014)	ASEAN 1970-2008	Panel veri analizi	Ekonomik küreselleşmenin büyümeyi pozitif, sosyal ve politik küreselleşmenin ise negatif yönde etkilediğini saptamışlardır.
Kılıç (2015)	Gelişmekte olan 74 ülke 1981-2011	Panel veri analizi	Ekonomik ve politik küreselleşmenin ekonomik büyümeyi pozitif etkilediği tespit edilmiştir. Sosyal küreselleşmenin ise büyümeyi negatif etkilediği saptanmıştır.
Hayaloğlu vd., (2015)	91 ülke 1995-2011	Panel veri analizi	Küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin farklı gelir gurubundaki ülkelerde değişiklik gösterdiği belirlenmiştir.
Suci vd. (2015)	ASEAN 2006-2012	Panel veri analizi	Genel küreselleşme endeksinin ekonomik büyüme üzerine önemli bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, ekonomik ve politik küreselleşmenin ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkilediği; sosyal küreselleşmenin ise büyüme üzerinde bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.
Olimpia & Stela (2017)	Romanya 1990-2013	EKK	Hem ekonomik hem de politik küreselleşme ile ekonomik büyüme arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir. Sosyal küreselleşme ve ekonomik büyüme arasında ise bu ilişkiye rastlanmamıştır.
Kaurin & Simic (2017)	CEE 1993-2013	Panel veri analizi	Küreselleşmenin büyüme üzerine önemli pozitif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu etkinin ekonomik küreselleşme için de aynı biçimde olduğu belirlenmiştir. Sosyal ve politik küreselleşme ise istatistiki olarak anlamsız bulunmuştur.
Altiner vd. (2018)	Yükselen ekonomiler (10 ülke) 1990-2015	Panel Nedensellik analizi	Çalışmada, hem genel hem de ekonomik küreselleşme endeksi ile ekonomik büyüme arasında bir ilişki tespit edilememiştir. Politik küreselleşme ile ekonomik büyüme arasında ise tek yönlü nedensellik

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

			ilişkisi saptanmıştır. Ayrıca ekonomik büyümeden sosyal küreselleşmeye doğru da bir ilişki belirlenmiştir.
Eren & Çütçü (2018)	Türkiye 1970-2016	Yapısal Kırlmalı Zaman Serisi	Analiz sonucunda, sosyal ve politik küreselleşme ile ekonomik büyüme arasında nedensellik ilişkisi saptanmıştır. Nedenselliğin yönü sosyal küreselleşmeden ekonomik büyümeye ve ekonomik büyümeden politik küreselleşmeye tek yönlü olarak belirlenmiştir.
Barış & Barış (2018)	AB 1996-2015	Panel Regresyon analizi	Analiz sonucunda, küreselleşmenin ekonomik büyümeyi pozitif yönde etkilediği saptanmıştır.
Dündar & Küçükçaya (2019)	Türkiye 1970-2017	Zaman Serisi VAR Analizi	Ekonomik küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerine önemli bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Çelik & Ünsür (2020)	88 ülke 2000-2016	Panel Nedensellik analizi	Çalışma sonucunda, ekonomik büyüme ile ekonomik, sosyal ve teknolojik küreselleşme arasında karşılıklı nedensellik ilişkisi bulunmuştur. Ekonomik büyümeden genel ve politik küreselleşmeye doğru ise tek yönlü ilişki saptanmıştır.

Veri Seti ve Model

Bu çalışmada, E7 ülkelerinde (Çin, Hindistan, Brezilya, Endonezya, Meksika, Rusya ve Türkiye), küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerine etkisi ampirik olarak test edilmektedir. Çalışma dönemi, 1990-2018 arasındadır. Çalışmada kullanılan göstergelere ilişkin bilgi Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3: Veri Seti

Değişkenler	Semboller	Kaynak
Kişi Başına Düşen GSYH (2010 sabit fiyatlarla)	lnGDPP	Dünya Bankası
Küreselleşme Endeksi (Genel)	KOF	İsviçre Ekonomi Enstitüsü
Küreselleşme Endeksi (Ekonomik)	KOFE	İsviçre Ekonomi Enstitüsü
Küreselleşme Endeksi (Politik)	KOFP	İsviçre Ekonomi Enstitüsü
Küreselleşme Endeksi (Sosyal)	KOFS	İsviçre Ekonomi Enstitüsü

Küreselleşme göstergesi olarak, İsviçre Ekonomi Enstitüsü veri tabanından alınmış olan KOF küreselleşme endeksi kullanılmıştır. KOF küreselleşme endeksi; hem genel hem de ekonomik, politik ve sosyal küreselleşme endeksleri olarak modele dâhil edilmiştir. Ekonomik büyüme göstergesi olarak ise, 2010 sabit fiyatlarıyla kişi başına düşen GSYH değeri alınmıştır. GSYH göstergesi modele logaritmik olarak dâhil edilmiştir. Göstergeye

Dünya Bankası veri tabanından erişilmiştir. Panel veri analizi yönteminin kullanılacağı çalışmada, her bir bağımsız değişkenin etkisi ayrı ayrı incelenecektir. Bu nedenle aşağıdaki gibi 4 farklı model oluşturulmuştur¹:

$$\text{Model 1: } \ln\text{GDPP}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{KOF}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

$$\text{Model 2: } \ln\text{GDPP}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{KOF}_{Eit} + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

$$\text{Model 3: } \ln\text{GDPP}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{KOF}_{S_{it}} + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

$$\text{Model 4: } \ln\text{GDPP}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{KOF}_{P_{it}} + \varepsilon_{it} \quad (4)$$

Yukarıdaki denklemlerde, $\ln\text{GDPP}$ bağımlı değişkeni, sırasıyla KOF, KOFE, KOPF ve KOF S bağımsız değişkeni, α sabit katsayısını, β eğim katsayısını ve ε hata terimini ifade etmektedir. Burada t , zamanı ve i ise ülkeyi göstermektedir.

Metodoloji

Küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerine etkisinin ampirik olarak incelenmesi için oluşturulan model, panel veri analizi ile test edilmiştir. Panel veri analizi, yatay kesit ve zaman serisi analizlerini tek bir çerçevede yapabilmeye olanak sağlamaktadır. Panel veri analizinde, yatay birimlere ait gözlemler belirli bir zaman dilimi için bir arada kullanılmaktadır (Yerdelen Tatoğlu, 2018, s. 4-5). Bu çalışmanın ampirik olarak analizi yapılırken ilk olarak sabit etkili mi yoksa rassal etkili mi modellerin tercih edilmesi gerektiği belirlenmiştir. Daha sonra modelin temel varsayımları karşılayıp karşılamadığını incelemek için değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı testlerine başvurulmuştur. Panel birim kök testi ile serilerin durağanlıkları belirlendikten sonra ise tespit edilen panel regresyon modeli çerçevesinde analiz gerçekleştirilmiştir.

Panel veri analizinde, modelde birim veya zaman etkisinin varlığı belirlenirken farklı testler ile karşılaşılmaktadır. Bu testler; F Testi, Olabilirlik Oranı Testi, Breusch-Pagan Lagrange Çarpanı (LM) Testi ve Hausman Testi olarak sayılabilir. Breusch-Pagan (1980) LM testi, klasik modelin uygunluğunu rassal etkiler modeli karşısında sınamaktadır. Bu testte, rassal birim etkilerin varyansının sıfır olduğu H_0 hipotezi analiz edilmektedir.

$$H_0 = \text{Var}(u) = 0 ; H_1 = \text{Var}(u) \neq 0$$

Eğer olasılık değeri 0.05'in altında ise H_0 hipotezi reddedilecektir. Bu durumda modelde birim etkilerin olduğu kabul edilmiş olur ve rassal etkiler

¹ Ekonometrik model analizi, Stata 15 ve Eviews 9 paket programları kullanılarak yapılmıştır.

modelinin uygunluğuna karar verilir (Meder Çakır ve Küçükkaplan, 2012, s. 76).

Analizde, birim etkilerinin tespitinin ardından bu etkinin sabit etkili mi rassal etkili mi olduğunun tespiti amacıyla Hausman testinden faydalanılır. Hausman testi, rassal etkiler tahmincisinin uygun olduğunu, k serbestlik dereceli ki-kare dağılımına uyan istatistik yardımıyla test edilmektedir. Hausman testine ilişkin hipotezler aşağıdaki biçimdedir:

H_0 = rassal etkiler yoktur ; H_1 = rassal etkiler vardır

H_0 hipotezinin reddedilmesi durumunda rassal etkiler modeli, kabul edilmesi durumunda ise sabit etkiler modeli tercih edilir.

Panel veri analizinde modele karar verildikten sonra otokorelasyon, değişen varyans ve yatay kesit bağımlılığı sorunlarının olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Sabit etkili modellerde Wald testi ile değişen varyans sınanmaktadır. Rassal etkili modelde ise Levene (1960), normal dağılım hipotezinin meydana gelmediği koşulda da dirençli olan bir değişen varyans testi önermiştir. Brown ve Forsythe (1974), Levene'in test istatistiğini geliştirerek aykırı bulgulara karşı da direnç sağlayan kırılmış ortalamaya dayalı farklı yerel tahminciler sunmuşlardır. Otokorelasyonun tespitinde ise Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin-Watson Testi ile Baltagi-Wu'nun yerel en iyi değişmez testi kullanılabilir. Her iki testte de H_0 hipotezinde otokorelasyon olmadığı öne sürülmektedir. Yerdelen Tatoglu, 2018, s. 225-235).

Panel veri modellerinde seriler arası bağıllığın olup olmadığını sınamak için Breush-Pagan LM testi ve Pesaran (2004) CD testi kullanılabilir. BP LM testinde, birimler arası bağıllığın olmadığı hipotezi alternatif hipoteze karşı sınanmaktadır. Birimler arası bağıllığın varlığında ikinci nesil birim kök testleri ile karşılaşılmaktadır. Serilerde durağanlığı sınanan MADF birim kök testi, Taylor ve Sarno (1998) tarafından önerilmiştir.

Ampirik olarak çözümlenmesi yapılan modelde değişen varyans veya otokorelasyon gibi problemlerin ortaya çıkması halinde hata teriminin varyans kovaryans matrisi birim matrise eşit olmamaktadır. Bu tür bir pozisyonda modelin tahmini etkilenmemekle beraber çelişki söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle bu tür problemlerin varlığında model uygun tahmin yöntemleriyle çözümlenmelidir. Driscoll ve Kraay (1998) tahmincisi, standart parametrik olmayan zaman serisi tahmincilerinin dirençli standart hatalar üretmesini sağlamaktadır.

Analiz Sonuçları

Analiz sonuçlarında, sırasıyla model seçimi, değişen varyans ve otokorelasyon testleri, yatay kesit bağımlılığının varlığının sorgulanması, birim kök testi ve modelin tahmini yer almaktadır.

Model Seçimi

Panel veri analizinde model seçimi yapılırken, rassal etkiler modeline karşı havuzlanmış etkiler modelinin tercih edilip edilmemesi gerektiğini saptayabilmek için Breusch-Pagan (1980) LM testine başvurulmuştur. Tablo 4'te Breusch-Pagan LM testine ait sonuçlar verilmektedir.

Tablo 4: Breusch-Pagan (1980) LM Test Sonuçları

H ₀ = Birim etkinin varyansı sıfıra eşittir				
		Var	sd =sqrt(Var) (std. hatalar)	
Model 1	lnGDPP	2.90E+24	1.70E+12	Ki kare İst. : 925.54 Olasılık : 0.000
	e	1.03E+24	1.01E+12	
	u	1.59E+24	1.26E+12	
Model 2	lnGDPP	2.90E+24	1.70E+12	Ki kare İst. : 588.49 Olasılık : 0.000
	e	1.33E+24	1.15E+12	
	u	1.51E+24	1.23E+12	
Model 3	lnGDPP	2.90E+24	1.70E+12	Ki kare İst. : 991.68 Olasılık : 0.000
	e	8.82E+23	9.39E+11	
	u	1.72E+24	1.31E+12	
Model 4	lnGDPP	2.90E+24	1.70E+12	Ki kare İst. : 848.06 Olasılık : 0.000
	e	1.15E+24	1.07E+12	
	u	1.92E+24	1.38E+12	

Tablo 4'deki Breusch-Pagan LM test sonuçları incelendiğinde, incelenen modeller için olasılık değerinin 0.05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Buna dayanarak H₀ hipotezinin reddedildiği söylenebilir. Yani, modelde birim etkilerinin varyansları sıfır değildir. Ayrıca modelde, birim etkiler mevcuttur. Dolayısıyla model havuzlanmış EKK ile tahmin edilmemelidir. Bunun yerine tahmin yöntemi olarak rassal etkiler modeli kullanılmalıdır.

Hausman Testi

Modellerde birim etkilerinin varlığı ortaya konulduktan sonra bu etkilerin sabit veya rassal etkilerden hangisi ile belirlenmesi gerektiğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada Hausman testi kullanılarak modelin tahmincisi belirlenmiştir. Tablo 5'de Hausman testine ilişkin sonuçlar verilmektedir.

Tablo 5: Hausman Test Sonuçları

H ₀ = parametreler arasındaki fark sistematik değildir			
	Ki-kare. İst.	Serbestlik derecesi	Olasılık
Model 1: Kesitler-arası rassal	3.58	1	0.0583
Model 2: Kesitler-arası rassal	4.15	1	0.0415

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

Model 3: Kesitler-arası rassal	4.05	1	0.0439
Model 4: Kesitler-arası rassal	0.30	1	0.5820

Tablo 6’da test istatistiği, parametre sayısına eşit (1) serbestlik dereceli χ^2 tablosu ile yorumlanmıştır. Hausman test sonucu modellerde farklılık göstermiştir. Model 1 ve 4’ün test sonuçlarına göre, olasılık değeri 0.05’ten büyüktür. Bu nedenle anılan modeller için H_0 hipotezi reddedilememektedir. Bu nedenle model 1 ve model 4 için panel veri modeli tahmin edilirken rassal etkiler modelinin kullanılması daha uygun gözükmemektedir. Model 2 ve model 3’te ise, olasılık değeri 0.05’ten küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla bu modellerin tahmininde sabit etkilerin kullanılması tercih edilecektir.

Değişen Varyans ve Otokorelasyon Testleri

Panel veri analizinde modele karar verildikten sonra otokorelasyon, değişen varyans ve yatay kesit bağımlılığı problemlerinin tespiti için analizler gerçekleştirilmiştir. Sabit etkili modeller de (Model 1 ve Model 4) değişen varyans testi için Wald testi yapılmıştır. Rassal etkili modellerde ise (Model 2 ve Model 3) Levene, Brown ve Forsythe değişen varyans testi kullanılmıştır. Test sonuçları Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6: Değişen Varyans Test sonuçları

Değiştirilmiş Wald Testi sonuçları			
$H_0 =$ Birim varyans panel ortalamasına eşittir.			
	chi2(11)	prob>chi2	
Model 2	6054.65	0.0000	
Model 3	3886.43	0.0000	
Levene, Brown ve Forsythe Değişen Varyans Test Sonuçları			
$H_0 =$ Birimlerin varyansları eşittir			
	Sd	LBF test istatistiği	Pr>F
Model 1	W0	3.795644	0.000
	W50	2.468125	0.000
	W10	3.2644148	0.000
Model 4	W0	45.239989	0.000
	W50	17.420799	0.000
	W10	37.029789	0.000

Tablo 6 incelendiğinde, değiştirilmiş Wald testi sonuçlarına göre H_0 hipotezin reddedildiği görülmektedir. Yani, sabit etkili Model 2 ve Model 3’te değişen varyans sorunu tespit edilmiştir. Tablo 6’de Levene, Brown ve Forsythe değişen varyans testinde, 7 birim için kalıntıların ortalamalarının ve standart sapmalarının hesaplanması sonucu oluşan test istatistiği verilmektedir. Test istatistiği (W0, W50 ve W10) birim sayısı ve her birimin frekanslarının bir eksiğinin toplamı (6, 196) serbestlik dereceli F dağılımı ile değerlendirilmektedir. Bu analizde test istatistikleri Snedecor F tablosu ile

kiyaslanmaktadır. Tablo 6'da değişen varyans için olasılık değerleri incelendiğinde H_0 hipotezinin reddedilmektedir. Dolayısıyla birimlerin varyansları eşit değildir yani rassal etkili modelde değişen varyans problemi bulunmaktadır. Tablo 7'de de, modellere ilişkin otokorelasyon testi sunulmaktadır.

Tablo 7: Baltagi Wu ve Bhargava DW Otokorelasyon Test Sonuçları

H ₀ = Birim etkilerin otokorelasyon katsayısı sıfıra eşittir		
	Test İstatistikleri	Test Sonucu
Model 1	Baltagi-Wu	0.03429226
	Bhargava vd. DW	0.25035611
Model 2	Baltagi-Wu	0.0400864
	Bhargava vd. DW	0.23940341
Model 3	Baltagi-Wu	0.0311348
	Bhargava vd. DW	0.23534505
Model 4	Baltagi-Wu	0.04788447
	Bhargava vd. DW	0.26958632

Tablo 7'de, modellerde otokorelasyon probleminin varlığına ilişkin saptamalar yapabilmek amacıyla yapılan Bhargava, Franzini ve Narendranathan (Bhargava vd.) ve Baltagi-Wu'nun test istatistiği değerlendirildiğinde, her iki test istatistiği değerinin 2'den küçük olduğu görülmektedir. Bu da, modellerde otokorelasyon olduğuna işaret etmektedir.

Yatay Kesit Bağımlılığı Testi

Panel veri modellerinin önemli varsayımlarından bir diğeri ise yatay kesit bağımlılığının olmamasıdır. Yatay kesit bağımlılığının olması durumunda birimlere gelecek bir şoktan tüm birimlerin aynı dereceden etkilenip etkilenmediğini önem kazanır. Çalışmada birimler arası yatay kesit bağımlılığının tespit edilebilmesi için BP (1980) LM testi ve Pesaran (2004) CD testi uygulanmıştır. Tablo 8'de yatay kesit bağımlılığı test sonuçları görülmektedir.

Tablo 8: Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

H ₀ : Birimler arası yatay kesit bağımlılığı yoktur			
	Test	Test İstatistikleri	P Değeri
Model 1	LM	287.4	0.0000
	LM adj*	121.1	0.0000
	LM CD*	16.33	0.0000
Model 2	LM	217.5	0.0000
	LM adj*	90.2	0.0000

Küreselleşmenin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: E7 Ülkeleri İçin Bir Uygulama

	LM CD*	14.03	0.0000
Model 3	LM adj*	220.7	0.0000
	LM adj*	90.56	0.0000
	LM CD*	12.61	0.0000
Model 4	LM	318.9	0.0000
	LM adj*	135.6	0.0000
	LM CD*	16.24	0.0000

Tablo 8’de yer alan sonuçlara göre olasılık değeri 0.05’ten küçük olduğu için H_0 hipotezi kabul edilememektedir. Bunun anlamı birimler arasında yatay kesit bağımlılığının olduğudur.

MADF Birim Kök Testi

Yatay kesit bağımlılığının varlığı birim kök testlerinde ikinci nesil birim kök testlerinin kullanılmasını gerektirir. Bu nedenle, serilerin durağanlığının tespit edilmesi için analizde ikinci nesil birim kök testlerinden Madfuller testi kullanılmıştır. Tablo 9’da serilerin durağanlığının test edildiği Madfuller panel birim kök test sonuçları verilmektedir.

Tablo 9: Madfuller Panel Birim Kök Test Sonuçları

	MADF	Kritik değer (% 5)
lnGDPP*	31.624 *	28.150
KOF*	98.648*	28.150
KOFE*	58.578 *	28.150
KOFS**	148.453	28.894
KOFP*	134.121	28.150

Not: * %5 düzeyinde anlamlıdır. ** 1’inci farkta %5 düzeyinde anlamlıdır. MADF testlerinde, maksimum gecikme uzunluğu 1 olarak alınmıştır.

Tablo 9’daki MADF birim kök test sonuçlarına göre testin istatistik değeri kritik tablo değerinden büyük olduğundan lnGDPP, KOF, KOFE ve KOFP değişkenleri düzeyde birim kök içermediği belirlenmiştir. KOFS değişkeni ise birinci farkı alındığında durağanlaşmıştır.

Modelin Tahmini

Küreselleşmenin ekonomik büyümeye etkisinin tespiti için oluşturulan modellerde değişen varyans, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı sorunları tespit edildiğinden bu sorunları ortadan kaldıran Driscoll \Kraay ve Dirençli Sabit ve Rassal Etkiler tahmincisi ile analiz tamamlanmıştır. Tablo 10’da modellere ilişkin tahmin sonuçları verilmektedir.

Tablo 10: Modellere İlişkin Tahmin Sonuçları

Bağımlı Değişken: lnGDPP				
Değişkenler	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
KOF	0.0368309 [0.0035378]			

	(0.000)*			
KOFE		0.0337544 [0.0045969] (0.000)*		
ΔKOFS			-0.0361628 [0.0412149] (0.388)	
KOFP				0.0401013 [0.0068408] (0.000)*
c	6.296602 (0.000)*	26.25237 (0.000)*	8.505188 (0.000)*	5.115177 (0.000)*
Model	Rassal Etkiler	Sabit Etkiler	Sabit Etkiler	Rassal Etkiler
Gözlem Sayısı	203	203	196	203
Prob > chi2	0.000			0.000
Prob > F		0.000	0.3880	
R ²	0.42	0.33	0.02	0.06

Not: *'lı değerler testlere ilişkin olasılık değerlerinin %1 düzeyinde anlamlı olduğunu ifade etmektedir. [ ]'li parantez içi değerler Driscoll-Kraay dirençli tahmincisi ile elde edilen standart hataları göstermektedir.

Tablo 10'da 4 farklı model için tahmin sonuçları incelenebilmektedir. Model 1 açısından değerlendirme yapıldığında, genel küreselleşmenin ekonomik büyümeye etkisinin pozitif olduğu sonucuna erişilmektedir. Genel küreselleşmedeki bir birimlik artış ekonomik büyümede 0.03 birim artış yaratmaktadır. Model 2'de ekonomik küreselleşmenin etkisi sınanmaktadır. Değişken pozitif ve istatistiki olarak anlamlı saptanmıştır. Ekonomik küreselleşmedeki bir birimlik artışın da tıpkı genel küreselleşmedeki gibi ekonomik büyümede 0.03 birim artış yarattığı belirlenmiştir. Model 4'te politik küreselleşmenin etkisi de pozitif ve anlamlı olarak bulunmuştur. Model 3'te test edilen sosyal küreselleşmenin ekonomik büyümeye etkisi ise istatistiki olarak anlamsız sonuçlanmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Ülkelerin temel hedefi olan refah düzeyini yükseltme çabaları doğrultusunda önem verdikleri birçok faktör söz konusudur. Günümüzde ulus ötesi hareketlerin gittikçe artması ile birlikte bu faktörlerden biri olan küreselleşme de üzerinde düşünülen tartışılan konuların başında gelmektedir. Ticaretin ve sermayenin serbestleşmesi ile kendini ekonomik anlamda ön plan çıkaran küreselleşme neticesinde ülkelerin ekonomik büyümesi olumlu etkilenmektedir.

Bu çalışmada da, 1990-2018 dönemi baz alınarak, E7 ülkeleri için küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerine etkisi incelenmiştir. Analiz yapılırken panel veri analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Panel veri

analizinde model seçimi ve modelin temel varsayımlara testleri ile ilgili sınamalar yapılmıştır. Genel, ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme çerçevesinde kurulan 4 farklı modelde küreselleşmenin ekonomik büyüme etkisi sabit ve rassal etkili modeller ile test edilmiştir. Analiz sonucunda genel, ekonomik ve politik küreselleşmenin ekonomik büyüme etkisi pozitif ve istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Sosyal küreselleşmenin ekonomik büyüme etkisi ise negatif ve istatistiki olarak anlamsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ampirik analiz bulguları, genel ve ekonomik küreselleşmedeki bir birimlik artışın ekonomik büyümeyi 0.03 birim arttırdığını göstermiştir. Ayrıca, politik küreselleşmedeki bir birimlik artışın ekonomik büyümeyi 0.04 birim pozitif olarak etkilediği bulunmuştur. Bu değerler her ne kadar küreselleşmenin ekonomik büyümeyi olumlu etkilediğini gösterse de bu etkinin çok yüksek olmadığı ifade edilmelidir. Çalışmanın ampirik sonuçları, Altın vd. (2018), Olimpia ve Stela(2017), Türedi (2016), Kılıç (2015) ve Suci vd. (2015) gibi çalışmaların sonuçları ile de örtüşmektedir.

Küreselleşmenin ekonomik büyüme üzerine yaratacağı olumlu katkıların artması için ülkelerin izledikleri ekonomik, politik ve sosyal politikaların çerçevesinin etkin bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Ekonomik anlamda küreselleşme seviyesinin artması için, ticaretin önündeki engellerin azaltılması ve yeni ticaret anlaşmaları ile Pazar genişliğinin artması için çaba harcanmalıdır. Yine bu başlıkta yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi için gerekli yatırım ortamının sağlanması gerekliliği de vurgulanabilir. Özellikle varsa yatırım kısıtlamaları ile ilgili yasal düzenlemelerin hızlıca yapılması bu süreçte önem kazanmaktadır. Sosyal anlamda küreselleşme bağlamında, bilgiye erişimin desteklenmesi, seyahat kolaylığının sağlanması ve bu noktada turizm hareketlerinin ön plana çıkarılması konularında gereken düzenlemeler yapılmalıdır. Politik anlamda küreselleşme seviyesinin artırılabilmesi anlamında ise uluslararası anlaşmalar ile dünya ile entegrasyon seviyesinin yükseltilmesi sağlanmalıdır. Bu çerçevede artan küreselleşme seviyesinin ülkelere yaratacağı pozitif etkinin de artması beklenebilir.

Kaynakça

- Altın, A., Bozkurt, E. & Toktaş, Y. (2018). Küreselleşme ve Ekonomik Büyüme: Yükselen Piyasa Ekonomileri İçin Bir Uygulama. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 639, 117 – 162.
- Aytekin, İ. (2013). Küreselleşme ve Ekonomik Küreselleşme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 123-134.
- Bakan, S. & Kocağ, E. (2012). Küreselleşmenin Azgelişmiş Ülkelere Etkileri. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 283-292.
- Barış, S. & Barış, A. (2018). Küreselleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Avrupa Birliği Ülkelerinden Deliller. *Proceedings of 4th SCF International Conference on Economics and Social Impacts of Globalization and Future Turkey-European Union Relations*, 63-73.

- Bayar, F. (2008). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye. *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32, 25-34.
- Breusch, T. S. & Pagan, A.R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications to Model Specification in Econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), *Econometrics Issue*, 239-253.
- Chang, C. P. & Lee, C.C. (2010). Globalization and Growth: A Political Economy Analysis for OECD Countries. *Global Economic Review*, 39(2), 151-173.
- Chang, C. P. & Lee, C.C. & Hsieh M.C. (2011). Globalization, Real Output and Multiple Structural Breaks. *Global Economic Review*, 40(4), 421- 444.
- Çelik, M.Y. & Ünsür, Z. (2020). Küreselleşme ve Büyüme İlişkisinin Dumitrescu-Hurlin Panel Nedensellik Testi İle Belirlenmesi. *İzmir İktisat Dergisi*, 35(1), 201-210.
- Dreher, A. (2006). Does Globalization Affect Growth? Evidence From a New Index of Globalization. *Applied Economics*, 38, 1091-1110.
- Dündar, S. & Küçükkaya, H. (2019). Küreselleşme ve İktisadi Kalkınma İlişkisi: Türkiye İçin Ampirik Bir Analiz. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi 8(EUREFE '19)*, 421-429.
- Eren, M. V. & Çütçü, İ. (2018). Küreselleşmenin Ekonomik Büyümeye Etkisi: Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Analiz. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 47-61.
- Giddens, A. (2009). Modernitenin Küreselleşmesi. Kudret Bülbül (Ed.), (Çev. Kudret Bülbül), *Küreselleşme Temel Metinler içinde* (161-168), Ankara: Orion Kitabevi.
- Gurgul, H. & Lach L. (2014). Globalization and Economic Growth: Evidence From Two Decades of Transition in CEE. *Economic Modelling*, 36, 99-107.
- Gygli, S., Florian H., Niklas P. & Jan-Egbert S. (2019). The KOF Globalisation Index – Revisited. *Review of International Organizations*, 14(3), 543-574.
- Hayaloğlu, P., Kalaycı, C. & Artan S. (2015) Küreselleşme Farklı Gelir Grubundaki Ülkelerde Ekonomik Büyümeyi Nasıl Etkilemektedir? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(1), 119- 152.
- Heshmati, A. & Lee S. (2010). The Relationship Between Globalization, Economic Growth and Income Inequality. *Journal of Globalization Studies*, 1(2), 87-117.
- Husain, I. (2000). Making Globalization Work for The Poor Case Study of Pakistan. *EMP-CIDA Globalisation Project, Lahore University of Management Sciences*, 1-28.

İsviçre Ekonomi Enstitüsü (2020). <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html> (18.11.2020).

Kaurin, V. & Simic, B. (2017). Globalisation and Growth: Empirical Evidence From CEE Countries. *Economic and Social Development, (Book of Proceedings), Managerial Issues in Modern Business, Edit: M. Przygoda, M. Cingula, L. Yongqiang, 274-282.*

Kılıç, C. (2015). Effects of Globalization on Economic Growth: Panel Data Analysis for Developing Countries. *Economic Insights – Trends and Challenges, 4(1), 1-11.*

Çakır, M.H. & İlhan, K. (2012). İşletme Sermayesi Unsurlarının Firma Değeri ve Karlılığı Üzerindeki Etkisinin BİST’de İşlem Gören Üretim Firmalarında 2000–2009 Dönemi İçin Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, 53, 69-86.*

Mutascu, M. & Fleischer, A. M. (2011). Economic Growth and Globalization in Romania. *World Applied Sciences Journal, 12(10), 1691-1697.*

Olimpia, N. & Stela, D. (2017). Impact of Globalisation on Economic Growth in Romania: An Empirical Analysis of Its Economic, Social and Political Dimensions. *Studia Universitatis Economic Series, Vasile Goldis, Western University of Arad, 27(1), 29-40.*

Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels, *University of Cambridge Working Paper (1229), 1-38.*

Rao, B. B. & Vadlamannati K. C. (2011). Globalization and Growth in The Low Income African Countries with Extreme Bounds Analysis. *Economic Modelling, 28(3), 795-805.*

Samimi P. & Jenatabadi, H.S. (2014). Globalization and Economic Growth: Empirical Evidence on The Role of Complementarities. *PLoS ONE, 9(4), https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0087824#s2* (12.11.2020).

Suci, S. C., Asmara, A. & Mulatsih, S. (2015). The Impact of Globalization on Economic Growth in ASEAN. *International Journal of Administrative Science&Organization, 22(2), 79-87.*

Yerdelen Tatoğlu, F. (2018). *Panel Zaman Serileri Analizi.* İstanbul: Beta Basım Yayım.

Yerdelen Tatoğlu, F. (2018). *Panel Veri Analizi.* İstanbul: Beta Basım Yayım.

WDI, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators> (22.10.2020).

Ying, Y. H., Chang, K. & Lee, C. H. (2014). The Impact of Globalization on Economic Growth. *Romanian Journal of Economic Forecasting, 17(2), 25-34.*

